

ligheden altid har brugt EU-reglerne som en dårlig undskyldning, under de nuværende politiske omstændigheder besinder sig og viser en lille smule forståelse for, at det i virkeligheden nok var bedst for dem selv at acceptere det ernæringsmærke, som den konservative minister har fremlagt, og indgå en aftale om, at det bruger vi alle.

Hvis det skete, ville det jo være et udtryk for, at en aktivistisk politik, som også rettede sig aktivistisk i forhold til EU-systemet, kunne give resultat meget hurtigere, fordi det også giver et resultat i Danmark. Det kunne måske være inspiration for politiske kræfter, forbrugerorganisationer og andre i andre europæiske lande, så man får etableret tilsvarende ordninger også der. Og så kan det jo være, at det at fremsætte det her forslag faktisk får den konsekvens, at vi får et EU-mærke tidligere, end vi ellers ville have fået det.

Det ville jeg kun være glad for af hensyn til forbrugerne, selv om man kan sige, at hver gang EU gør noget godt og konstruktivt, er det jo ikke nyttigt for den generelle opgave, som vi har med at afsløre, at EU, når det kommer til stykket, kun varetager EU's, det indre markeds og de store erhvervsvirksomheders interesser.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 16:

Forslag til folketingsbeslutning om virksomheders oplysningspligt vedrørende de forhold, varer produceres under.

Af Frank Aaen (EL) m.fl.
(Fremsat 24/10 2006).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Enhedslisten har fremsat forslag om, at der indføres en obligatorisk oplysningspligt for alle virksomheder, der sælger varer i Danmark.

Det foreslås, at virksomheder, der sælger varer i Danmark, skal forpligtes til at oplyse, hvor varen er produceret, og hvordan virksomhederne har sikret arbejdstagerrettigheder, miljø og bæredygtighed i alle led af produktionen. Oplysningerne skal gøres tilgængelige på en offentlig internetportal, så forbrugerne og organisationerne har adgang til dem.

Regeringen er enig i, at det er vigtigt, at forbrugerne har adgang til relevant forbrugerinformation, så de kan træffe et kvalificeret forbrugsvalg. Danske forbrugere er gennem de seneste 30 år blevet mere og mere bevidste om, hvad de køber, også hvad angår sociale, etiske og miljømæssige standarder. Dermed er forbrugerne gennem deres efterspørgsel med til at påvirke, hvilke varer og tjenesteydelser virksomhederne tilbyder.

Kl. 18.45

Kravene kommer altså ikke fra myndighederne, men fra markedet, og det er en vigtig pointe. Det er markedet, der tilskynder virksomhederne til at opføre sig ordentligt, og heldigvis har de fleste danske virksomheder en ambition om at drive deres forretning på en ordentlig og en anstændig måde. Det er sund fornuft, og det er positivt, at virksomhederne tager ansvar for at forbedre etikken og de miljøforhold, som ligger til grund for de produkter, de sælger.

For at understøtte virksomhedernes samfunds-mæssige engagement har regeringen taget en række initiativer, der tilskynder danske virksomheder til at arbejde med social ansvarlighed. Det er det, der kaldes Corporate Social Responsibility eller CSR i daglig tale. Vi har gjort det,

fordi det er en naturlig del af globaliseringsprocessen, at virksomhederne tager stilling til sociale, etiske og miljømæssige forhold.

Et eksempel på et konkret CSR-initiativ er det såkaldte CSR-kompas, kompasset, der er udviklet i et samarbejde mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet, Dansk Industri og Institut for Menneskerettigheder. Det er et gratis internetbaseret værktøj til alle danske virksomheder, og her kan virksomhederne sammensætte en CSR-erklæring til de kunder eller samarbejdspartnere, som har stillet krav til virksomheden om f.eks. arbejdsmiljø eller menneskerettigheder. Virksomhederne kan også få hjælp til at stille CSR-krav til egne underleverandører.

Oplysninger om, hvor en vare er produceret, siger ikke noget om varens kvalitet eller de forhold, som varen er produceret under. Oplysninger om oprindelsesland siger alene noget om, hvor varen er produceret. Det vil i praksis ofte være svært for ikke at sige umuligt at angive oprindelseslandet, idet et produkt ofte består af mange forskellige delkomponenter, der er produceret i forskellige lande.

Et oplysningskrav vil være forbundet med væsentlige administrative omkostninger, der i den sidste ende vil fordyre varen og overføre omkostningerne til forbrugeren, og særlig for små og mellemstore virksomheder vil kravet være en stor administrativ byrde. Derudover er det opfattelsen, at oplysningspligten sjældent generelt vil stå mål med det reelle misbrugsomfang.

Endelig er det regeringens holdning, at krav til miljø, arbejdstagerrettigheder og bæredygtighed bedst løftes via det internationale samarbejde. Hvis vi internationalt kan skabe en fælles forståelse for vigtigheden af disse elementer, kan vi skabe en sikkerhed for forbrugeren, der er mere omfattende og ensartet.

Dansk enegang er ikke løsningen. Principielt er det en langt mere farbar vej at føre en fornuftig dialog med de ansvarlige myndigheder i de pågældende lande for derigennem at lægge pres på, at de relevante konventioner om f.eks. forbud mod børnearbejde og om rimelige arbejdsvilkår vedtages og efterleves.

Et godt eksempel på et internationalt tiltag er det initiativ, som miljøministeren tog for et par uger siden, og som nu er kommet til udtryk i UNEP's erklæring fra konferencen. Forslaget omhandler jo indførelsen af et fælles adfærdskodeks, en certificeringsordning, der skal sikre, at firmaer, der opererer i udviklingslande, lever op

til en række miljø- og arbejdsmiljøkrav. Ordningen vil være frivillig, men de virksomheder, der tilslutter sig ordningen, vil kunne brande sig på deres miljørigtige adfærd.

På den baggrund kan regeringen ikke støtte beslutningsforslaget. Der er ingen tvivl om, at det her er et forslag, der er bureaukratisk ud over alle grænser. Jeg mener også, at det er et uigennemtænkt forslag, der kan skade folk i udviklingslandene.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Lad mig starte med at sige, at vi synes, det var en god idé, hvis man kunne lave nogle af de her ting internationalt. Det tager tid, og der er jo ingen grund til bare at vente på, at det sker internationalt. Man kan lige så godt begynde.

Det siges af ministeren, at det er markedet, der skal regulere tingene. Men hvis jeg går ind i Føtex og køber en dvd, så er det eneste, jeg kan læse på den dvd, at den er lavet af et firma, der hedder Denver. Så går jeg hjem og slår Denver op på nettet og siger: Hvad er dog det for en interessant virksomhed? Og så får jeg at vide, at det er en virksomhed, der ligger i Egå uden for Århus, med 30 ansatte. Punktum.

Jeg tror ikke, at der laves dvd'er i Århus og omegn. De laves alle mulige andre steder. Man kan ikke få noget som helst at vide om, hvor dvd'en er lavet, endsige hvilke vilkår den er lavet under, endsige hvordan arbejderne, der har lavet den, er blevet behandlet. Hvordan skal jeg så som forbruger på markedet kunne vælge det, der er bedst?

Kl. 18.50

(Kort bemærkning).

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det er jo et spørgsmål om, hvilken måde man ønsker at regulere på, og om det er staten, der skal styre det her, eller om det er markedet. Og som jeg nævnte, så mener jeg faktisk, at man kan risikere, at det her går ud over folk i udviklingslandene.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det ville være rart, hvis jeg kunne få svar på spørgsmålet. Når nu ministeren og regeringen siger, at det er så vigtigt, at det er markedet, der regulerer, hvordan skal markedet så nogen sinde kunne hjælpe mig til at vælge den dvd, som er

produceret under de bedste vilkår, når det eneste, jeg kan få at vide om den der dvd, er, at den kommer fra Denver, der har hovedkvarter med 30 ansatte i Egå ved Århus, og så ikke mere information? Hvordan skal jeg via markedet kunne påvirke dvd-producenterne i verden til at sørge for, at deres arbejdere bliver behandlet ordentligt?

(Kort bemærkning).

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Jeg er nødt til at sige, at jeg faktisk mener, at det er internationale aftaler, vi bør arbejde efter, når vi har hele det her segment. Og hr. Frank Aaen kan jo lade være med at købe den dvd hos Denver og så købe et andet mærke. Der er jo firmaer, der brander sig på det her spørgsmål om, at de har tingene i orden.

Og så må vi altså også sige: Hvem går det her ud over, hvis man trækker sådan noget som det her ned over alle virksomheder? Hvem går det ud over? vil jeg spørge hr. Frank Aaen. Hvis man skal ud og købe sportstøj: Er det så Nike, der har mulighed for at håndtere det her, det går ud over? Er det Adidas? Hvad med den lille konfektionsbutik, der køber skjorter – kan den håndtere det her? Nej. Så er det klart, at man siger, at man går efter de rigtig store leverandører til det danske marked.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Det her drejer sig om en situation, hvor vi har en regering, som også ønsker sig meget frit valg. Så må man da sige, at hvis man skal lave det frie valg, forudsætter det ligesom, at man har en viden som forudsætning for, at man kan lave et frit valg.

I den forbindelse er der mange mennesker, inklusive mig selv, som synes, det er meget vigtigt, under hvilke forhold de varer, de køber, er produceret. Jeg tror, den almindelige dansker er meget interesseret i at købe varer, der er produceret under ordentlige forhold. Jeg tror, den almindelige dansker er utrolig interesseret i at vide, at hvis man køber et håndklæde i Jysk Sengetøjslager, er der blevet betalt en ordentlig løn; de arbejdere, der har lavet dem, har ikke stået i syre til knæene; de arbejdere, der har lavet dem, har lov til at organisere sig; de arbejdere, der har lavet dem, er ikke slavearbejdere, der bor sammen 20 mennesker på 7-8 m², eller hvad det nu kunne være. Den slags ting tror jeg forbrugerne me-

get gerne vil vide. Hvorfor kan de ikke få det at vide, så de kan lave et reelt frit valg?

(Kort bemærkning).

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det er jo netop det frie valg, at man kan lægge sin handel der, hvor man mener at man får de oplysninger, man vil have. Det er jo forbrugerne, der stemmer med fødderne i den her sag. Så er det jo ligegyldigt, om man taler om den ene eller den anden vare. Nu er det jo altid nemt at tage en enkelt virksomhed i Danmark – og jeg skal ikke stå og forsvare virksomheder – men der er jo også kommet nogle klare tilkendegivelser fra den virksomhed, som nævnes her, om, at man går ind og tager hånd om det her.

Jeg tror faktisk, at forbrugerne med den udvikling, vi har set igennem årene, vil stemme med fødderne, og derfor vil danske virksomheder efterhånden kunne brande sig, fordi de har orden på det her. Det er bedre end at sige: Vi trækker en eller anden bureaukratisk orden ned over hovedet på nogle danske virksomheder, der betyder, at vi holder de små ude og måske i sidste ende holder nogle fra tredjeverdenslande, der eksporterer, ude fra markedet.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Men problemet er, at hvis jeg vil handle som forbruger og gerne have den her viden, er den meget svær for mig at få i dag.

Jeg har købt en bademåtte. Den ligger derhjemme i mit badeværelse, og den kostede 50 kr. Jeg aner ikke, hvor den er produceret, for det kan jeg ikke læse på den. Jeg aner derfor ikke, fra hvilket land den kommer. Jeg ved ikke, under hvilke forhold den er produceret. Jeg ved, hvilken virksomhed der har lavet den, men jeg kan ikke finde nogen yderligere oplysninger på nettet om den. Det synes jeg er meget problematisk. Jeg vil gerne vide, om den bademåtte, som jeg har liggende hjemme på mit badeværelse, er produceret under ordentlige arbejdsvilkår, eller om den er produceret af børnearbejdere eller folk, som lever under slavelignende vilkår. Og mit problem i dag er, at det kan jeg ikke. De oplysninger er meget svært tilgængelige.

Derfor vil jeg gerne som forbruger have de informationer, så jeg kan lave det frie valg, som jeg jo også ved er noget, som regeringen bryster sig meget af at man søreme skal have osv. Så jeg kan

simpelt hen ikke forstå den modstand, som økonomi- og erhvervsministeren udviser her i dag.

Kl. 18.55

(Kort bemærkning).

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt

Bendtsen):

Som jeg netop sagde i min tale, tror jeg jo ikke, at dansk enegang er løsningen på det her problem. Jeg tror, at hverken vi eller andre alene igennem EU kommer langt med at påtvinge en hel masse andre lande vores standarder. Vi kan jo ikke bestemme, hvordan andre lande skal indrette deres produktionsfaciliteter eller behandle deres arbejdstagere.

Jeg mener, vi skal gå en anden vej. Jeg mener, at det bedste er samhandel, er dialog, og derfor mener jeg, det er en fuldstændig forkert tilgang, Enhedslisten har valgt til den her problemstilling. Det er dansk enegang. Jeg tror simpelt hen ikke på det.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Tak til ministeren. Vi går til ordførerne. Det er først hr. Kurt Kirkegaard.

Kurt Kirkegaard (V):

Enhedslisten har i oktober måned sidste år fremsat et forslag til folketingsbeslutning om virksomheders oplysningspligt vedrørende de forhold, som varer produceres under. Forslagsstillerne vil gøre det lovpligtigt for alle virksomheder, som sælger varer i Danmark, at de offentliggør, bl.a. hvordan virksomhederne har sikret arbejdstageres rettigheder og miljøet og bæredygtigheden i alle led af produktionen.

Vi har i Venstre arbejdet hårdt de senere år for at mindske de administrative byrder for danske virksomheder. Alt for mange både små, mellemstore og store danske virksomheder bruger for meget tid på administration. Dette betyder i den sidste ende dårlige konkurrencevilkår, og derfor ønsker vi i Venstre selvfølgelig heller ikke at indføre flere administrative byrder for danske virksomheder.

Vi mener i Venstre ikke, at Folketinget direkte skal gå ind i danske virksomheder og få dem til f.eks. at oplyse, om de har sikret arbejdstagerrettighederne, og dermed pålægge virksomhederne mere administrativt bøv. Vi mener ikke, at man opnår bedre vilkår for forbrugerne ved at tvinge virksomhederne til f.eks. at indberette, hvor en vare er produceret, eller hvilket arbejdsmiljø man har i virksomheden.

Tværtimod risikerer man faktisk med dette beslutningsforslag, at både virksomhederne og forbrugerne ender med at tabe. En øget administrationsbyrde kan for virksomhederne betyde dårligere konkurrencevilkår og måske også tvinge virksomhederne til at sætte priserne på deres varer op, hvilket jo så i sidste ende skader forbrugerne. Man når kort sagt længst ved at bakke op omkring erhvervslivets frivillige tiltag, bl.a. via udviklingspolitikken. Dette vil nemlig komme både virksomhederne og forbrugerne til væsentlig større gavn.

Venstre kan derfor ikke støtte dette beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg må straks afvise de argumenter, der bliver brugt. Det har ikke nogen indvirkning på konkurrencen i Danmark, at man kommer med sådan nogle regler, for det gælder jo alle virksomheder. Der er ikke nogen, der bliver dårligere eller bedre stillet end andre, på nær dem, der har noget at skjule.

At det skulle påføre dem store udgifter, må jeg også afvise. Virksomhederne ved da, hvor de får deres ting lavet. Det er da ikke en ny viden, de skal have fat i; de skal bare give os den viden, de har i forvejen. Intet problem, det er bare at trykke på en knap.

Lad mig så spørge: Hvorfor skal det være sådan? Når vi går ned og køber fødevarer, kan vi se, hvordan tingene er produceret, hvorhenne de er produceret, og vi kan i nogle tilfælde gå helt ud og se den gård, varen kommer fra. Fint, glimrende. Hvorfor skal det være sådan, at når vi køber en dvd eller en T-shirt, kan vi intet få at vide om, hvor tingen er kommet fra? Hvorfor skal det være på den måde for fødevarer og på den anden måde, når vi ikke snakker om fødevarer?

(Kort bemærkning).

Kurt Kirkegaard (V):

Jamen det bunder jo i hele problematikken omkring tredje verdenslandes samhandelspolitik, hvor vi skal sikre, at vi også har deres varer på hylderne i de danske butikker. Og så er det op til en selv som forbruger at tilvælge eller fravælge de varer, der står på hylden. Og langt hen ad vejen kan man finde varer i de danske butikker, som er registreret, og se, hvor de kommer fra, og dem kan man så som forbruger vælge at købe. Og i det omfang man ikke ønsker at købe varer,

som ikke er registreret og ikke er mærket, ja, så kan man som forbruger bestemme markedsudviklingen for den pågældende vare.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg må forstå hr. Kurt Kirkegaard sådan, at det var godt, at der var oplysninger, så man kan vælge og fravælge. Så begynder vi jo at snakke politik. Hvis der er oplysninger, kan vi vælge eller fravælge det, og det er jo forudsætningen for, at vi som forbrugere kan påvirke produktionen. Det er helt korrekt.

Kl. 19.00

Hvorfor vil Venstre så ikke være med til, at vi siger, at man skal oplyse, hvor varerne kommer fra? Det er jo det, det her forslag går ud på, nemlig at man skal oplyse, hvorfra de kommer, så vi kan kontrollere, hvordan tingene bliver lavet.

(Kort bemærkning).

Kurt Kirkegaard (V):

Det er med baggrund i den store arbejdsproces, det vil betyde for virksomhederne at få fremskaffet de oplysninger, der ville skulle være på visse varer.

Jeg synes, vi inden for det danske handelsliv har rig mulighed for at vælge de varer, hvor vi kan understøtte, at de bliver produceret et bestemt sted, og der kan man som forbruger så vælge til eller vælge fra. Det er det frie valg, som vores forbrugere har, og der har forbrugerne så den indflydelse, der betyder, at de kan købe de varer, som så også udvikler det danske handelsmønster.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Bekymrer det ikke hr. Kurt Kirkegaard, at som det er i dag, giver man de virksomheder, som ikke bekymrer sig om, hvordan og under hvilke forhold varerne er produceret, en konkurrencefordel over for de virksomheder, som rent faktisk går op i, hvordan de her varer er produceret, og under hvilke forhold de er produceret? Altså, man giver dem jo den lidt uheldige konkurrencefordel i dag, fordi der netop ikke er de tilgængelige oplysninger for forbrugerne, der burde være. Hr. Kurt Kirkegaard kommer jo fra et parti, som gør meget ud af, at der skal være frit valg. Hvorfor må forbrugerne ikke få et reelt frit valg ved at få den information, som gør, at de kunne foretage nogle andre valg, end de måske foretager i dag?

(Kort bemærkning).

Kurt Kirkegaard (V):

Det er jo netop det frie valg, forbrugerne har. Forbrugeren har muligheden for at købe de varer på det danske marked, som er mærkede, og hvor det er registreret, hvor de kommer fra, og hvor de er blevet produceret, og i det omfang forbrugeren har det som et specifikt ønske, så er der mulighed for det på markedet, og man har som forbruger mulighed for at lade være med at købe de varer, som ikke er registrerede, og dermed mulighed for at påvirke en markedsudvikling af et bestemt produkt.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Sagen er jo, at de oplysninger i dag ikke er let tilgængelige. Det er jo et stort problem. Når man skal ud at købe noget tøj, f.eks. en T-shirt, eller når man skal købe et håndklæde eller en bade-måtte – det her handler jo ofte om tekstiler, men det er også mange andre varer, f.eks. dvd-afspillere, som hr. Frank Aaen nævnte – så er de oplysninger jo ikke let tilgængelige, og det er jo det, vi ønsker at de skal være. I forslaget står der følgende:

»Nærværende beslutningsforslag medfører, at alle virksomheder, der sælger produkter i Danmark – uanset om de er importerede eller produceret i Danmark – bliver omfattet af en oplysningspligt om, hvor varerne er produceret, og hvilken politik virksomheden har med hensyn til arbejdstagerrettigheder, miljø og bæredygtighed. Oplysningerne skal også omfatte virksomhedens underleverandører.«

Det ville da være nogle dejlige oplysninger at have. Jeg er ret sikker på, at der er mange mennesker i det her land, som ville vælge varer, der var produceret under ordentlige forhold, hvis de kunne vælge dem, og hvis de kunne få informationerne.

(Kort bemærkning).

Kurt Kirkegaard (V):

Jamen det er en påstand, hr. Rune Lund kan fremføre. Men det er jo sådan, at man langt hen ad vejen kan købe varer, der er registrerede. Vi har i et tidligere indlæg her i eftermiddag og i forbindelse med andre lovforslag hørt, at man kan gå hen i andre, mere specifikke butikker og købe nogle af de varer, hvor man vil kunne følge, hvor de er produceret, og under hvilke forhold de er produceret. Så der synes jeg igen, at kunderne, at borgerne i det danske samfund har

muligheden for at påvirke de butikker, som skal have lov at sælge de her varer, som man gerne vil købe, og hvor registreringen er til stede.

Så for Venstre og for mig er det vigtigt, at vi fastholder det frie handelsmarked, som vi har i det danske samfund.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste er fru Mette Gjerskov.

Mette Gjerskov (S):

For os i Socialdemokratiet er der ikke nogen tvivl om, at forbrugerne skal have ren besked om, hvilke forhold en vare er produceret under. Det er vi fuldstændig enige i. Derfor er vi også parate til at drøfte en mærkningsordning, f.eks. med Enhedslisten.

Vi synes i forbindelse med globaliseringen, som betyder, at varerne flyder nemt over hele verden, at det er utrolig vigtigt, at de varer, vi køber, ikke er produceret under elendige vilkår, altså globaliseringens bagside. Den her konkurrence, den internationale konkurrence, skal være en konkurrence på kvalitet; den skal ikke være en konkurrence på elendige arbejdsvilkår.

Kl. 19.05

Det er et synspunkt, som vi fremfører i Folketingsalen, vi fremfører det i forbindelse med WTO-forhandlingerne, i forbindelse med Doha, i forbindelse med EU, i forbindelse med udviklingspolitikken. I forbindelse med alle vores handelssamarbejder er det utrolig vigtigt for os, at man både har arbejdstagerrettigheder med og miljøet med og i det hele taget en bæredygtig udvikling. For det er jo det, det her handler om. Det handler om, at vi gerne vil have en bæredygtig udvikling i verden, og det er vi altså parate til at påtage os et ansvar for.

Vi er ikke enige med regeringen, når de siger, at man bare kan gå ned i en eller anden fair trade-butik i en eller anden storby i Danmark, og at man så kan træffe sit valg der. Det valg skal være ude i supermarkederne, hvor man kommer og handler.

Det er vigtigt at sige, at det jo også er nogle konkurrencevilkår, som er positive for de danske virksomheder. De skal jo overholde de danske miljøkrav og de danske arbejdstagerregler under alle omstændigheder, og de skal altså konkurrere mod nogen, som betaler 3 kr. i timen i løn, hvor det altså er mennesker, som har nogle

urimelige arbejdsvilkår. Det kan kun være til fordel for virksomhederne at få gennemført nogle bæredygtige konkurrencevilkår.

Men jeg synes, når vi kigger på det her forslag, at vi har brug for nogle nøjere granskninger. Vi har brug for en granskning af, hvad det var, der skete med Etikbasen, og hvorfor det var, at den ikke blev en succes. Men vi skal også kigge på, at det her jo er en obligatorisk ordning, hvor alle virksomheder skal igennem et detaljeret afrapporteringssystem, helt ud i de yderste led af produktionen.

Så ligger der i forslaget, at vi bare skal gemme oplysningerne væk på internettet. Det synes jeg ville være ærgerligt. Det er lidt på samme måde som med ernæringsmærkningen, vi havde oppe tidligere, nemlig at det ikke hjælper noget at have et hemmeligt mærke, som er gemt væk på internettet. Hvis vi virkelig skal pålægge nogle virksomheder at offentliggøre de her informationer, så har vi altså brug for, at man giver forbrugerne er reelt valg i købsituationen.

Vi synes ikke, det her er den mest optimale udnyttelse af de ressourcer og det potentiale, der ligger i en bæredygtig udvikling i verden, så derfor tvivler jeg voldsomt på, at vi kan støtte det her, selv efter udvalgsbehandlingen. Men vi går selvfølgelig positivt ind og tager drøftelserne, for arbejdstagerrettigheder er utrolig vigtige for os, miljøet er utrolig vigtigt for os, og ikke mindst er det vigtigt, at forbrugerne nemt kan vælge den bæredygtige vare.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Tak for det positive tilsagn fra Socialdemokratiet. Jeg kan bare oplyse, at det her forslag jo skal ses sammen med de øvrige forslag, vi er kommet med. F.eks. bliver det at skulle forsyne en vare med et mærke, der viser, at her er arbejdstagerens forhold i orden, jo uendelig meget nemmere at gennemføre, når man har sådan en database, og det bliver uendelig meget nemmere at presse de virksomheder via de oplysninger, der er i databasen, til at ændre deres adfærd, så de også kan få mærket.

For jeg er helt enig i, at når vi står ude i butikken, skal det være enkelt at vælge, og derfor skal databasen her først og fremmest forstås som en hjælp til at have det mærke, som gør det nemt at vælge ude i butikken.

(Kort bemærkning).

Mette Gjerskov (S):

Man kan jo godt sige, at det på længere sigt kan være at det er den vej, vi skal; det skal jeg ikke udelukke. Men lige nu handler det om det beslutningsforslag, der ligger her, og vi mener altså ikke, at det er her, vi skal starte. Vi mener ikke, at man skal starte med at samle virksomhedernes oplysninger i en database og så ikke gøre yderligere ved dem.

Jeg kan godt forstå, at det skal ses i sammenhæng med de andre forslag, men vi mener altså, at ressourcerne kan gives ud meget bedre og også til forbrugernes fordel, for det er sådan set det, det drejer sig om. Vi vil jo gerne have den politiske forbruger, vi vil gerne have, at forbrugerne stemmer med fødderne, og det vil sige, at de altså skal ud i supermarkederne og have oplysningerne. Det ligger der ikke i det her forslag; der ligger jo kun en indsamling til internettet.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er klart, at det, der vedrører oplysningen ude i butikken, ligger i det, vi behandlede tidligere i dag, nemlig vores mærkningsordning.

Det her er en mulighed for hurtigt at gå ud og se, om dvd'en fra Denver bliver produceret på en måde, hvor de ansatte på fabrikken – og det er et tænkt eksempel, jeg ved ikke, om det er sådan, for jeg ved ikke, hvor den er lavet – i givet fald har fået farlige dampe under produktionen, og på den måde at kunne sætte hurtigt ind over for den pågældende virksomhed og få den til enten at lave det om eller få den udelukket fra det danske marked.

Så det er et redskab til fagforeninger, miljøorganisationer, menneskerettighedsorganisationer, ulandsorganisationer og alle mulige andre til at sikre bedre vilkår for de ansatte ude i den tredje verden.

Kl. 19.10

(Kort bemærkning).

Mette Gjerskov (S):

Jeg har forståelse for Enhedslistens synspunkter på det her område, og vi er jo sådan set enige om, at det er sørgeligt, så lidt regeringen overhovedet har gjort for at sikre arbejdstagerrettigheder rundt omkring i verden. Det er jo faktisk sådan, at vi ikke hører om det, medmindre nogle af os andre stiller nogle forslag om det her i sa-

len. Vi har selv stillet forslag om det i forbindelse med vores udviklingspolitik.

Men der er altså væsentlig forskel på et frivilligt mærke, som virksomhederne kan tilslutte sig, og hvor de kan acceptere de rammer, det ligger inden for, og så et obligatorisk internetbaseret mærke. Så synes jeg lige så godt, Enhedslisten kunne tone rent flag og lave mærkningsordningen obligatorisk, for det er jo reelt det, det kan betyde, sådan som jeg hører det. Jeg synes ikke, det er der, vi skal starte. Jeg synes, at vi skal starte med en frivillig mærkningsordning og prøve at se, om ikke vi kan få noget ordentligt ud af det, og så lad os se på resten senere.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er fru Colette L. Brix.

Colette L. Brix (DF):

Dansk Folkeparti må konstatere, at vi er uenige med Enhedslisten i den tvang, der med forslaget påtænkes. Den kontrolopgave og selve byrderne i at udarbejde troværdige oplysninger på alle de punkter, som Enhedslisten har medtaget, vil efter Dansk Folkepartis opfattelse have fuldstændig uoverskuelige konsekvenser. Priserne vil blive eksorbitant høje, og et sådant ensidigt dansk krav kan medvirke til opbygningen af yderligere handelsbarrierer over for den tredje verdens lande.

Samtidig kan jeg ikke undlade at sige, at de små og mellemstore virksomheder kommer til at få en enorm byrde af det her, uanset hvordan vi vender og drejer det. Den slags dokumentation, som Enhedslisten vil afkræve virksomhederne, skal komme ad frivillighedens vej og skal være trukket af efterspørgslen.

Dansk Folkeparti kan af de nævnte grunde ikke gå positivt videre med forslaget.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Vil det ikke være sådan, at enhver bare nogenlunde ansvarlig virksomhed ved, hvor dens produkter er produceret, ved, om der til produktionen er anvendt børnearbejde, ved, om der til produktionen er anvendt slavearbejde? Må man ikke gå ud fra, at enhver ordentlig virksomhed har sikkerhed for, at der tilbage i produktionsleddene hverken foregår f.eks. slavearbejde eller børnearbejde?

(Kort bemærkning).

Colette L. Brix (DF):

Jeg ved godt, hvilken bane hr. Frank Aaen er inde på nu. Jeg tror jo slet ikke, at der ligger noget begravet noget sted hos virksomhederne. Jeg synes faktisk, når vi nu ser et generelt billede af det, at de danske virksomheder opfører sig enormt pænt. Det kan ikke undgås, at der en gang imellem ryger en finke af panden, men det er utrolig sjældent, at vi har meget, meget store sager her i landet.

Det kan godt være, at der er en gruppe mennesker her i landet, der kræver yderligere dokumentation som forbrugere, men det er altså ikke hovedparten, der står og stepper nede i de forskellige forretninger. For hvis de gjorde det, så kan jeg love for, at der ikke ville være en virksomhed, der skal overleve og tjene penge og ikke have en rød bundlinje, som ikke ville sørge for at opfylde de krav, som dens kunder stiller. Og det er der, den ligger, mener jeg.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er vi jo sådan set enige i. Problemet er bare, at forbrugerne ikke har en chance, i hvert fald ikke uden meget besvær, og ofte er helt uden mulighed for at kunne kontrollere, om der gemmer sig slavearbejde eller gemmer sig børnearbejde eller andre umenneskelige vilkår bag de produkter, som de har valget mellem at købe i butikken. Og det er jo det, det i al sin enkelthed går ud på, nemlig at være sikker på, at når vi køber et produkt, så understøtter vi ikke børnearbejde, så understøtter vi ikke slavearbejde. Den virksomhed, der sælger os produktet, skal kunne sige til os: Det her er produceret på ordentlige vilkår. Det er sådan set bare det, det går ud på.

(Kort bemærkning).

Colette L. Brix (DF):

Jamen jeg er da enig med hr. Frank Aaen i, at alle de der ting vil vi da alle sammen gerne til livs, og det er jeg da helt sikker på at virksomhederne også gerne vil. Der er da ikke nogen her i landet, der er interesseret i, at små børn skal gå og arbejde for 2 kr., eller at de overhovedet skal arbejde, hvis deres korpus ikke er til det.

Men et andet sted vil jeg sige, at der også må være nogle grænser, der må være en limit. Jeg er sikker på, at hvis forbrugerne ønsker det her og de vil have det her, så er det sådan, at vi lever i 2007, forbrugerne bestemmer, og de bestemmer totalt vores forretningsgang. Det kan jeg godt

hilse og sige. Den bestemmer vi ikke mere. Vi skal følge med. Det er trenden derude, som forretningerne er nødt til efterkomme. Gør de ikke det, er de døde, så lukker de.

Kl. 19.15

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Men bekymrer det ikke ordføreren fra Dansk Folkeparti, at den situation, vi har i dag, jo betyder, at de virksomheder, som producerer under dårlige forhold, har en konkurrencefordel i forhold til de virksomheder, som producerer under gode forhold?

Personlig tror jeg, at hvis de her oplysninger var tilgængelige, så ville – det synes jeg, men det er jo uomgængeligt – de virksomheder, som producerer under ordentlige forhold, få en konkurrencefordel, som de ikke har i dag. Dermed kunne man skabe et pres i retning af at få forbrugere til at købe varer, som er produceret under ordentlige vilkår.

Problemet er jo i dag, at man ikke kan få let adgang til de her oplysninger, og derfor kan forbrugeren ikke foretage valget. Man kan jo kun være en bevidst forbruger, hvis man kan foretage et bevidst valg på baggrund af reel information. Men den information er der jo ikke i dag. Synes ordføreren ikke, at det er et problem?

(Kort bemærkning).

Colette L. Brix (DF):

Jamen alle ønsker da, at forbrugeren skal have de oplysninger, forbrugerne vil have. Når jeg bare ser inden for egen rækkevidde, hvad er det så egentlig, forbrugerne gerne vil have? De vil gerne have nogle ordentlige produkter, det er jo klart. Det er faktisk det, det tit handler om. Vi vil gerne have nogle ordentlige produkter. Og fordi man kender oprindelseslandet, får man jo ikke direkte gode produkter, bare fordi man ved, hvor det kommer fra. Så de ting hører jo sådan set ikke engang sammen.

Men et eller andet sted synes jeg også, at man måske lige pisker det der op, når man siger, at nu vil forbrugeren gerne vide alt om den ting, og forbrugeren vil også godt vide alt om den ting, og der er en ting mere, der lige skal på, og en fjerde, der skal hængtes på.

Jeg tror, at hvis man gjorde det lidt mere enkelt og ligesom begyndte at spørge, hvad det vigtigste er, så er det vel, at folk får nogle ordentlige ting med hjem, at tingene ikke er rådne, at folk ikke får maveforgiftning, eller at T-shirt-

ten ikke kryber og bliver 2 cm lang, når den er vasket, osv. osv. Det er vel også det, forbrugeren ser på. Det fornemmer jeg da i hvert fald i forretningslivet at de ser på.

De andre ting gør de også. Men det er jo kæmpekæmpestort for forbrugeren. Alle de ordninger og alle de mærker og alle de ting er blevet for meget.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Hr. Rune Lund for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Det er jo kæmpestort, og det er kæmpesvært at få de oplysninger i dag, og det er jo derfor, de oplysninger skal være let tilgængelige for forbrugeren.

Til fru Colette L. Brix må jeg sige, at jeg ikke tror, de mennesker, som sidder ved kakkeltbordene og drikker kaffe og spiser blødt brød, er tilgledede med, hvordan deres kaffekande er produceret, eller hvordan den T-shirt, de har på, er produceret. Jeg tror ikke, danskerne synes, det er i orden, at man kan købe T-shirts i det her land, som er produceret af slavearbejdere, som er produceret af børnearbejdere, som er produceret under elendige vilkår.

Jeg tror, at hvis forbrugerne kunne få mere reel information om, hvordan de varer, de køber, er produceret, så ville de købe mange flere varer, som var produceret under ordentlige vilkår, for det er jo ligegyldigt for forbrugeren, som går ned og køber i butikken ud fra prisen, om den arbejder, som har siddet og lavet T-shirten, har tjent 12 øre pr. produceret T-shirt eller har tjent 24 øre pr. produceret T-shirt. Men det har virkelig betydning for de folk, der producerer T-shirtsene.

(Kort bemærkning).

Colette L. Brix (DF):

Jo, men jeg bliver nødt til at sige, at det da også får en betydning for prisen. Den bademåtte, som hr. Rune Lund nu et par gange har sagt dernedefra at han har købt, koster 50 kr., og den kommer da mindst til at koste 500 kr. Der vil da være en kæmpeforskel med hensyn til al det administrative bøv. Der er ikke noget, der koster i en virksomhed som administrativt bøv. Det koster så mange penge, fordi det kræver en medarbejder. Du kan ikke bare dele det ud på alle mulige. Der skal sidde en mand på det her.

Jeg ved altså lidt om det der med, hvordan man skal undersøge, om der er stoffer ens produkter eller den slags. Det er et kæmpearbejde. Det skal man bare vide, når man laver sådan noget her.

Jeg siger ikke, at alting er godt, og jeg siger ikke, at der ikke er noget, der skal ændres i den her verden, for det skal der. Men man skal da tænke over konsekvenserne. Man kan jo ikke lave et forslag, der koster milliarder af kroner for erhvervslivet, uden at tænke over, om det overhovedet kan lade sig gøre.

Første næstformand (Svend Auken):

Så siger vi tak til ordføreren. Og vi går over til den næste ordfører, som er hr. Per Ørum Jørgensen.

Per Ørum Jørgensen (KF):

Det her beslutningsforslag fra Enhedslisten er et ganske godt eksempel på, at der i mange tilfælde er ret langt fra teori til praksis. Det, der foreslås, er jo, at danske virksomheder skal forpligtes til at offentliggøre oplysninger om, hvor varerne er produceret, hvordan virksomhederne har sikret arbejdstagerrettigheder og bæredygtighed i alle led af produktionen. Det lyder da egentlig meget besnærende og i teorien ganske interessant. Det skal så være tilgængeligt på internettet.

Kl. 19.20

Nu hørte jeg godt, at hr. Frank Aaen sagde, at man bare skal trykke på en knap, så kommer alle oplysningerne væltende; at så enkelt er det for den enkelte virksomhed. Men hvis man tager en virksomhed med 1.000 leverandører og måske endnu flere underleverandører, hvordan skal sådan en virksomhed på nogen måde kunne sikre sig hundrede procent mod de her ting? Hvordan vil hr. Frank Aaen sikre at de oplysninger, der ligger på internettet, er hundrede procent valide?

Det viser jo egentlig, at det her i praksis er fuldstændig umuligt, og vi mangler jo også svar fra Enhedslisten på, hvordan man overhovedet vil kontrollere det her, altså registrere virksomheder, undersøge, om deres oplysninger nu er korrekte osv. Det ligner altså et statsapparat, hvis lige vi vel ikke har set, siden Muren faldt i Østberlin for nogle år siden efterhånden. Det er typisk socialistisk betontænkning med mistro til danske virksomheder.

Det, jeg synes er lykkeligt ved den situation, vi har nu, er, at danske forbrugere går op i de

her ting; at vi faktisk i Danmark har en ret høj moral, når det gælder de her ting, og at vi tager afstand fra de her ting. Jeg tror faktisk, at vi i Danmark er meget, meget langt fremme på det område.

Men det, Enhedslisten gør, er, at de laver et modsætningsforhold til det moralkodeks, som forbrugeren har, og det moralkodeks, som virksomhederne har. For virksomhederne har jo samme moralkodeks. De ønsker jo heller ikke at agere uanstændigt eller umoralsk i den her sammenhæng, og det er den mistænksomhed, der ligger og lurder bag det her beslutningsforslag, som jeg absolut ikke bryder mig om.

Så for det første har vi et beslutningsforslag, som er bureaukratisk, og som vil påføre danske virksomheder enorme omkostninger, masser af bureaukrati, og for det andet er det et forslag, der bygger på mistro til både de danske forbrugere og sådan set også til de danske virksomheder.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Hvordan det kan bygge på mistro at bede virksomhederne om at lægge oplysninger frem, må jo stå for hr. Per Ørum Jørgensens egen regning. For hvis det, som vi lige har hørt, er korrekt, nemlig at de ikke har noget at skjule, er det jo ikke noget problem at lægge det frem. De skal trykke på en knap, de skal så også bede deres underleverandør om at trykke på en knap, og så er oplysningerne der. Værre er det jo ikke.

Jeg vil da gerne spørge hr. Per Ørum Jørgensen, om han nogen sinde har været nede i kiosken her i Folketinget en dag, hvor man har brug for at få lidt sukker, fordi det har været en lang dag, og hvor man så køber et stykke KitKat og spiser det, og om det så nogen sinde er faldet hr. Per Ørum Jørgensen ind, at der bag den produktion af chokoladen i KitKat'en muligvis er børnearbejde fra Vestafrika. Har den tanke nogen sinde strejft hr. Per Ørum Jørgensen?

(Kort bemærkning).

Per Ørum Jørgensen (KF):

Jeg synes, hr. Frank Aaen slipper meget let om ved de her ting, når han siger, at det bare er at trykke på en knap. Jeg synes, det er at gøre lidt grin med danske virksomheder at sige, at man bare trykker på en knap, og så vælter alle oplysningerne frem. F.eks. kan man have 1.000 leverandører, og der kan være et hav af underleverandører. Altså, så enkel er verden jo ikke. Hvis

det ikke bygger på mistro mod danske virksomheder, hvorfor skulle man så lave sådan en gabestok på nettet?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er da ikke en gabestok, hvis ikke der er noget galt. Igen må jeg sige, at det må stå for hr. Per Ørum Jørgensens egen regning at udtrykke den mistro over for dansk erhvervsliv. Jeg beder dem bare om at lægge oplysningerne frem, så jeg, fagforeninger, miljøorganisationer og andre, for ikke at snakke om de ansatte ude i det pågældende land, er i stand til at kontrollere, hvordan tingene er lavet.

Jeg ved jo ikke, om KitKat'en fra Nestlé her nede i kiosken er produceret ved hjælp af børnearbejde, hvor de har arbejdet i 14 timer under slavelignende vilkår i Vestafrika. Det ved jeg ikke. Jeg ved, at der har været sådan en sag med Nestlé. Jeg kan i dag ikke se nogen steder, hvor chokoladen kommer fra; om den stadig væk kommer fra Vestafrika og stadig væk er produceret af børnearbejdere. Det er da et problem.

Hvorfor kan vi ikke få de oplysninger frem? For Nestlé ved det. Nestlé ved, hvor chokoladen kommer fra, og kan hurtigt fortælle os, hvor den er kommet fra, så vi kan se efter, hvordan den er produceret.

(Kort bemærkning).

Per Ørum Jørgensen (KF):

Siden hr. Frank Aaen også ved det, er det åbentbart oplysninger, som er offentligt tilgængelige, og så kunne hr. Frank Aaen jo vælge at købe en yankiebar i stedet for, hvor der formentlig ikke skulle være nogen problemer.

Kl. 19.25

Så det er jo netop sådan, at det skal være offentligt, så vi på baggrund af de afsløringer, vi ser, på baggrund af den viden, vi får, også kan træffe vores valg, men ligefrem at bede danske virksomheder om, at de skal søge oplysninger hos alle deres leverandører, hos alle deres underleverandører, for at de kan være sikre på, at oplysningerne er korrekte, er jo i praksis ganske enkelt umuligt.

Nu snakker Enhedslisten jo meget om globalisering osv., og handel er jo også noget, som foregår internationalt, over grænserne, bl.a. på nettet. Hvordan vil hr. Frank Aaen sikre, at de varer, man køber i en netshop i et andet land, så også lever op til de her krav? Jeg er bange for, at

det her er socialistisk vanetænkning af værste skuffe. Jeg kan ikke se andet.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg opfatter mig egentlig ikke som vanetænkende, men hvis det her forslag skulle være udtryk for socialistisk vanetænkning, må jeg sige, at så er jeg en stor tilhænger af socialistisk vanetænkning. Det her forslag er jo faktisk en måde at tænke forbrugernes valg på, som ikke har været fremme i debatten før.

Altså, med hensyn til netop at gøre de her oplysninger tilgængelige for forbrugerne, sådan at man *kan* vælge et produkt, som er produceret under ordentlige vilkår, og med hensyn til det, som hr. Per Ørum Jørgensen siger, vil jeg sige, at der faktisk har været præcis den samme problemstilling i forbindelse med Toms Chokoladefabrik som med Nestlé. Men det ville hr. Ørum Jørgensen måske have vidst, hvis han havde haft adgang til den database, som Enhedslisten ønsker skal oprettes.

(Kort bemærkning).

Per Ørum Jørgensen (KF):

Det viser jo heldigvis nu, at vi allerede er i gang med at oplyse en hel del om de problemstillinger, der er her, så det er jo positivt. Jeg mener også, at siden hr. Rune Lund ved, at det pågældende firma også skulle have haft problemer på det her område, betyder det, at det selvfølgelig også er noget, der er adgang til for offentligheden.

Når jeg siger, at det her er socialistisk vanetænkning, er det jo et spørgsmål om, at det her bygger på mistro, på, at danske virksomheder er glubske profitjægere, som er fuldstændig ligeglade med de her ting. Men en moderne virksomhed tager jo netop højde for de her ting, bruger det markedsføringsmæssigt og sikrer, at de her ting ikke sker.

Derfor er det her vanetænkning, og det er fantasiløst. Det er meget bedre at se på, hvordan vi kan gøre de virksomheder, som måske ikke agerer så moderne – hvilket heldigvis langt de fleste gør – mere bevidste om de her ting, så de i højere grad kan bruge det bl.a. i markedsføringen af deres produkter.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Er hr. Per Ørum Jørgensen ikke enig med mig i, at en sådan database med de her oplysninger på internettet vil tilgodesse, vil komme de virksom-

heder til gavn, som har en fornuftig politik på det her område, og som går op i, at varerne er produceret under ordentlige forhold? Er hr. Per Ørum Jørgensen ikke enig med mig i det?

(Kort bemærkning).

Per Ørum Jørgensen (KF):

Nej, det er jeg faktisk ikke. Så det er et ret enkelt svar. Det er jeg ikke. Og grunden til, at jeg ikke er enig med hr. Rune Lund, er, at hr. Rune Lund på baggrund af mistro pålægger en virksomhed, som agerer korrekt, som tager de her problemstillinger alvorligt, et kæmpe administrativt bøvvl med at undersøge alle sine leverandører, alle sine underleverandører, og på baggrund af mistro skaber en stemning i relation til dansk erhvervsliv om, at det her er noget, de er fuldstændig ligeglade med. Selvfølgelig er de ikke det.

Første næstformand (Svend Auken):

Så går vi videre i ordførerrækken. Den næste er fru Elisabeth Geday.

Elisabeth Geday (RV):

Enhedslisten har med sit forslag om virksomheders oplysningspligt jo fat i en meget vigtig problemstilling, nemlig at forbrugerne bør have bedre adgang til oplysninger om de vilkår, som varer er produceret under; for hvis verdensmarkedet var mere gennemsigtigt for forbrugerne, for så vidt angår arbejdstagerrettigheder, miljø og bæredygtighed, ville det efter min mening utvivlsomt fremme et mere bæredygtigt forbrug og dermed en bedre udvikling i de lande, hvor produktionen foregår.

Når det så er sagt, er det jo et forslag, hvor Enhedslisten foreslår en national dansk løsning på et problem, som jo i høj grad er internationalt. Jeg synes, det er al ære værd, at Enhedslisten på den her måde vælger at starte diskussionen om etik og muligheden for større gennemsigtighed, så forbrugeren kan træffe et oplyst valg, men jeg tror, at vi er nødt til at erkende, at det her problem har et omfang og en involvering og en konsekvens for virksomhederne og for forbrugerne, som tilsiger, at vi er nødt til at finde internationale løsninger på det her problem.

Kl. 19.30

Jeg tror også, at vi skal se på de muligheder, der allerede er i dag, herunder udbredelsen af fair trade-mærkerne og de andre former for eti-

ske mærkningsordninger, hvoraf Enhedslisten jo selv har forslået yderligere et.

Vi mener også i Det Radikale Venstre, at spørgsmålet om bæredygtighed – f.eks. i forhold til miljøet – skal indgå i frihandelsaftalerne i WTO, og at store virksomheder f.eks. via internationale brancheorganisationer sammen med forbrugerorganisationer og regeringer bør indgå frivillige, men bindende aftaler om at fremme produktion baseret på internationale konventioner om arbejdstagerrettigheder, miljø og bæredygtighed i alle led af produktionen, herunder også aftaler om gennemsigtighed i forhold til forbrugerne og ikke mindst regler for kontrol med, hvorvidt aftalerne bliver overholdt.

Vi så også gerne, at de virksomheder, som går forrest med den form for frivillighed – frivillige aftaler om gennemsigtighed og bæredygtighed, f.eks. via en fair trade-mærkning – kan få særlige fordele som handelspartnere eller lignende. Det kan vi i øvrigt komme tilbage til, når vi skal tale om det offentlige som indkøber, når vi skal diskutere det næste beslutningsforslag.

Men samlet set vil jeg tage meget positivt imod Enhedslistens tema, altså behovet for større gennemsigtighed i forhold til, hvilke vilkår produkterne er produceret under, og det behov ser jeg ligesom Enhedslisten. Men jeg må sige, at sådan lige umiddelbart ser jeg ikke det konkrete løsningsforslag, som Enhedslisten kommer med, som det rigtige. Jeg tror, vi skal nogle år ud i fremtiden, før vi er modne til at vedtage noget, der ligner det her, og under alle omstændigheder forestiller jeg mig, at der så må være tale om en international aftale og ikke en national dansk aftale.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Først tak for det positive omkring hensigten med forslaget.

Så vil jeg til diskussionen om, hvorvidt det er den rigtige vej at gå, bare spørge fru Elisabeth Geday, om ikke det er korrekt, at et land ved at gå foran kan være med til at påvirke andre lande og herunder internationale organisationer til at følge med. For vi er helt enige i, at vi selvfølgelig skal have det udbredt til hele EU, til hele Verdenshandelsorganisationen osv., men lige præcis det der med at gå foran kan gøre, at man så kan være med til at sætte gang i en proces, som det ellers kan tage meget lang tid at få i gang.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Geday (RV):

Jo, det kan sådan set være rigtigt, men når det handler om handel, som det altså gør her, vil jeg i hvert fald sige, at som minimum skulle der være tale om EU-regler, for jeg ser ikke Danmark som et land, der isoleret vedtager den her type beslutninger, uden at det skal ses i sammenhæng med det store indre marked, som de 27 EU-lande udgør.

Så under alle omstændigheder ville jeg sige, at den her slags ting skulle besluttes på EU-niveau. Det ville også betyde, at man kunne få en langt større vægt i forhold til verdenshandelen, for så ville det virkelig være en stor aktør på verdensmarkedet, som gik ud og stillede krav om dokumentation i alle led.

Men det er klart, at et eller andet sted skal diskussionen starte her i Folketingssalen. Vi skal ikke tro, at det her ikke er en diskussion, som ikke allerede føres ude i virksomhederne, og dengangne Etikbasen er jo et godt eksempel på, at man også tidligere har forsøgt at sparke den her diskussion i gang på dansk plan – med begrænset held desværre, men den skal nok komme. Jeg tror bare, at det bliver sådan en blanding af, at i en lang årrække vil vi se en række frivillige initiativer, som vi så kan støtte op om, f.eks. ved at fremme det etisk korrekte offentlige indkøb, men senere kan vi måske nå frem til nogle mere bindende internationale aftaler, som vil fremme større gennemsigtighed for forbrugerne.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jo, men lige præcis ved at gå foran kan man jo i nogle tilfælde påvirke debatten, så der faktisk sker noget også internationalt.

Lad os bare tage diskussionen om transfedtsyrer, som jo gjorde, at McDonald i Danmark opgav at bruge det her kræftfremkaldende fedt til at lave deres pommes frites. Det har jo bredt sig til store dele af McDonaldkondernen nu, og jeg læser, at i New York er man ved at få alle restauranter til at forbyde anvendelsen af transfedtsyrer. Derfor ved vi også godt, at selv om EU er ude efter os i det her spørgsmål, så taber EU, og de andre lande kommer til at gå samme vej som Danmark.

Det var vel også det, der var begrundelsen for debatten, der var lige før den her diskussion, nemlig om ernæringsmærket, hvor vi besluttede os for, fordi EU er fodslæbende, at Danmark går

foran med et ernæringsmærke, så forbrugerne har nemmere ved at fravælge det, man bliver tyk og syg af, og bedre kan vælge det, der er mere sundt. Det er jo lige præcis det med at gå foran, der kan påvirke udviklingen internationalt.

Kl. 19.35

(Kort bemærkning).

Elisabeth Geday (RV):

Jeg vil ikke udelukke, at man på isolerede områder kan flytte den internationale debat, for det er jo lige præcis den sag med transfedtsyrer et eksempel på. Men i det forslag, Enhedslisten kommer med, taler vi om, at alle virksomheder skal pålægges informationspligt i det yderste led.

Altså, det vil sige underleverandørs underleverandørs underleverandør. Der taler vi om en opgave af et så enormt omfang, at jeg også må give regeringen og regeringens støttepartier ret i, at vi må sige, at det ikke bliver småt med bureaukratiet her. Der bliver tale om et ganske væsentligt bureaukrati og dokumentationshelvede, tror jeg, for nogle virksomheder.

Det synes jeg dog ikke skal afholde os fra at overveje det. Men jeg ville ikke være indstillet på at indføre en national ordning, altså en dansk ordning, hvor vi pålagde danske virksomheder, at de skulle føre den her form for dokumentation. Jeg vil mene, at skal det her gennemføres, skal det være, fordi vi på EU-plan eller måske oven i købet på internationalt plan vælger en gang for alle at give forbrugerne en større gennemsigtighed og mere frit valg.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Det er godt med internationale regler. Men nogle gange vil det bare tage meget lang tid, inden der kommer nogle internationale regler, og så er det godt at gå foran og lave nogle regler nationalt, som kan inspirere andre, og som kan vække politiske kræfter i andre lande, som også gerne vil arbejde i den samme retning.

Men jeg forstår det alligevel sådan, at det, fru Elisabeth Geday siger, er, at Det Radikale Venstre sådan set ikke er principielt imod, at man laver sådan nogle informationsdatabaser, men at det måske er en lille smule for omfattende. Hvis det er det, der er tilfældet, kan jeg da i hvert fald oplyse, at siden det her forslag er blevet fremsat, er vi blevet overhalet en smule indenom af det britiske parlament, for i november vedtog de den såkaldte Companies Act, og den kræver, at

alle børsnoterede selskaber årligt indberetter om sociale og miljømæssige spørgsmål. Er det nogle tanker, som Det Radikale Venstre kunne føle sig tiltrukket af?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Geday (RV):

Der er jo allerede i dag mange af de store danske virksomheder, som laver sådan en triple bottom line, hvor de bl.a. fører regnskab for lige præcis det sociale og det miljømæssige. De har det finansielle regnskab, de har det miljømæssige regnskab, og så har de det sociale regnskab eller det samfundsmæssige regnskab. Og det er der jo mange danske virksomheder der allerede har. Men det er jo en helt anden diskussion, som jeg ikke tror vi lige skal blande ind i den her diskussion om gennemsigtighed i forhold til forbrugere.

Men jeg synes også, der er forskel på at forlange af alle virksomheder, at de skal lave et tredobbelt bundlinjeregnskab, og så at forlange, at de for alle de varer, de sælger, skal kunne gøre rede for oprindelsen og de vilkår, varerne er produceret under, i alle led. Altså, jeg tror, at selv ikke Enhedslisten egentlig kan afvise, at det vil være en meget, meget vanskelig og meget omfattende opgave for langt de fleste danske virksomheder, fordi de jo handler på et verdensmarked, og det er langt fra sikkert, at de overhovedet ved, hvor de produkter, de køber ind, oprindeligt er produceret. Det ved jeg at bl.a. chokoladefabrikken Toms har haft store problemer med; de ville gerne lave Havelaarmærket chokolade og havde simpelt hen problemer med at finde ud af: Hvor var den kakao, de købte, rent faktisk produceret henne? For de købte den bare på en børs i Holland.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg vil mene, at de fleste ansvarlige virksomheder ved, hvor de her ting kommer fra, eller også undersøger de det. Jeg siger ikke, at det altid er det nemmeste i verden. Det er ikke det, jeg eller Enhedslisten påstår. Men lad os sige, at man står i en situation, hvor det er meget besværligt at fremskaffe de her oplysninger, så vil eksistensen af sådan en database eller internetportal jo betyde, at når virksomheden tænker i at købe varer ind fra udlandet, så tænker man også straks i at spørge om, hvor varerne kommer fra. Det gør man fra starten af.

På den måde vil det jo i det hele taget medvirke til, at der vil kunne tilvejebringes flere oplysninger, end der måske kan i dag, hvor virksomhederne måske ikke spørger om det, fordi der ikke er noget krav om, at de skal spørge om det.

Så den tilgængelige information, der er, gør virksomhederne jo nok ikke nok for at få i dag, fordi der ikke er det pres i form af sådan en internetportal. Er ordføreren ikke enig i det?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Geday (RV):

Nej, det tror jeg ikke jeg er, for jeg synes, at hr. Rune Lunds indlæg i udgangspunktet bærer præg af en mistillid til danske virksomheder, og det tror jeg altså er forføjlet. Det er mit indtryk med det kendskab, jeg har til danske virksomheder, at langt de fleste af dem arbejder dybt seriøst med spørgsmål omkring socialt ansvar og bæredygtighed. Hvis man skal sige noget, der kendetegner dansk erhvervsliv, så er det lige præcis, at man er kendt for at arbejde meget seriøst med de spørgsmål.

Kl. 19.40

Så jeg er nok ikke rigtig enig med hr. Rune Lund, og jeg tror, at det her er en proces, som allerede er godt i gang. I øjeblikket er den jo faktisk drevet af virksomhedernes egen profittrang, for det viser sig, at de virksomheder, som er noteret på det, der hedder Dow Jones Sustainability Index, altså børsnoterede selskaber, faktisk også er dem, der har den højeste profit. Altså, de virksomheder, som opfører sig socialt og samfundsmæssigt ansvarligt, er også de virksomheder, der genererer flest penge, det største overskud til deres ejere. Og det er den logik, som jeg tror efterhånden vil betyde, at vi vil få mere af den her slags.

Første næstformand (Svend Auken):

Så siger vi tak til ordføreren og beder hr. Poul Henrik Hedeboe indtage talerstolen som ordfører, værsgo.

Poul Henrik Hedeboe (SF):

Jeg vil starte med at hæve mikrofonen.

Første næstformand (Svend Auken):

Ja, det er i min ånd.

Poul Henrik Hedeboe (SF):

Nemlig!

SF hilser den debat, som Enhedslisten her giver anledning til, velkommen. Forslaget drejer

sig om at gennemføre en lovgivning, som forpligter virksomheder, der sælger varer i Danmark, til at offentliggøre oplysninger om, hvor varerne er produceret, arbejdstagerrettigheder, miljø og bæredygtighed på en offentlig internetportal.

Man kan sige, at den grundlæggende diskussion, som vi har haft her, drejer sig lidt om, hvem det er, der har ansvaret, og hvem det er, der skal regulere de varer, som er tilgængelige på vores marked. Den borgerlige side siger meget klart, at det kan markedet selv. Der vil jeg sige, at markedet er godt til at få flyttet varer, men markedet kontrollerer ikke sig selv godt.

Man kan sætte nogle dynamikker i gang, men dommeren på banen er altså samfundsinteressen, og det er herfra, reglerne skal sættes. Det kan tit give anledning til, at der så kommer nogle frivillige ordninger i gang, og det er fint, det er den bedste måde at gøre det på, men samfundet er dommeren på banen, som skal stille kravene, for i sidste ende skal forbrugerne jo købe produkterne, og de skal have nogle redskaber til at kunne vælge.

Man siger, at forbrugerne stemmer med fødderne, og det er jo også rigtigt. Markedsføring og markedet fungerer sådan, at virksomheder laver et produkt, oplyser om de gode ting, de gør – så kan man altid vurdere, om de er sandhedsvidner eller ej – og det retter forbrugerne sig efter, og så stemmer de med fødderne. Det har vist sig på økologiområdet. Men det fratager altså ikke samfundet den rolle at gå ind og gøre de veje nemmere og også sørge for, at det er kontrolleret, så det er korrekte oplysninger, der kommer frem.

Ud over forbrugerne drejer det sig også om fair konkurrence. Der er virksomheder, som er parate til at leve op til, skal vi sige fremtidens krav, for miljø, bæredygtighed og arbejdstagerrettigheder er jo fremtidens krav. Og de virksomheder, som vil klare sig godt, skal til at have de ting med. Det viser den retning, pilen har drejet i her i Danmark. De, der gør det, pådrager sig jo mere besvær i forhold til dem, der forsøger at smutte udenom, så hvis man lægger et fast regelsæt ud, jamen så er det at skabe fair konkurrence. Så det er vi med på.

Men når vi skal gå i detaljer med det, er vi også godt klar over, at vi vil se, at der vil være en hurdle med hensyn til ulandene. Vi kan komme ud i at begrænse dem for meget, så der skal laves nogle specielle aftaler.

Vi ved også godt, at små virksomheder kan have nogle problemer med at skulle løfte oplysningsbyrden, men det bliver lettere, hvis der er et generelt krav, for så er der et marked for det.

Til sidst bliver det sagt, at varerne bliver dyrere. Ja, det gør de selvfølgelig, men jeg tror ikke, det bliver så meget. Jeg har lige været ude at købe ind i et lavprisvarerhus. Der så jeg en elboremaskine med det hele – alle borene og alt specialudstyret – til 79 kr. Det er simpelt hen noget sjusk. Den burde koste meget mere. Jeg var parat til at betale mere. Vi betaler noget for at få nogle ordentlige rettigheder på markedet, og det har vi også råd til.

Kl. 19.45

Der er nogle farer i det her, så vi kan ikke bare sådan lige implementere det, men retningen er god, og vi skal til at starte på den her type ordninger. Så vi ser positivt på det. Vi tror ikke på, at det kan gennemføres lige i den form, det ligger i her, men vi tror på, at vi skal til at gå den vej.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det ordføreren for forslagsstillerne, hr. Frank Aaen.

Frank Aaen (EL):

Jeg skal starte med at takke Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF for – trods betænkeligheder – at udtrykke så meget positivt over for hensigten med forslaget. Og jeg kan, ligesom jeg kunne under forslaget om etikmærkning, sige, at der ingen tvivl er om, at efter et folketingsvalg, hvor flertallet i Folketinget skifter, vil der være et flertal for at gøre meget mere, end der sker i dag, på det her område.

Jeg vil sige, at der selvfølgelig er nævnt nogle problemstillinger, som vi er enige i. Det er ikke sådan, at vi bare mener, at alt er løst. Man kunne f.eks. godt overveje, om man skulle lave en form for minimumsgrænse, sådan at små virksomheder og små underleverandører i det alleryderste led muligvis ikke – i hvert fald ikke i første omgang – skulle medinddrages.

Med hensyn til diskussionen om, at det her skal ske internationalt, vil jeg sige, at det der med, at man gerne vil, når alle andre er med, sådan set er det, vi kan kalde at brolægge vejen til helvede. For det er også det, dansk erhvervsliv bruger til hele tiden at sige: Jo, men vi vil søreme gerne gøre noget, men først, når alle andre også gør det. Og det samme siger man i andre lande.

Det er vigtigt at overveje, hvordan man kan gå foran, for på den måde at kunne fremme udviklingen og selvfølgelig – der er vi jo enige – sikre, at det bliver noget, som alle lande bliver omfattet af, så det ikke kun er et anliggende for Danmark.

Men jeg vil sige, at der ikke er nogen, der forbyder os at gøre det, og vi kan bare gøre det. Vi kan sige, at alle varer, uanset om de er importerede eller produceret i Danmark, skal omfattes af den oplysningsklausul, som vi altså her har foreslået.

Jeg kan selvsagt ikke sige tak til Dansk Folkeparti, Venstre og De Konservative. Jeg vil sige, at argumenterne ligesom blæser i vinden.

Det var bl.a. et spørgsmål om, at det giver en skæv konkurrence, hvilket jo ikke passer, når det er noget, der gælder alle virksomheder.

Så var det et spørgsmål om, at det er administrativt dyrt. Men jeg går da ud fra, at alle ansvarlige virksomheder er i stand til eller burde være i stand til at sige: I vores produkter gemmer der sig ikke børnearbejde; i vores produkter gemmer der sig ikke slavearbejde; i vores produkter gemmer der sig ikke nogen form for mis-handling af arbejdere.

For man kan jo ikke som ansvarlig virksomhed sælge produkter, hvis ikke man har den sikkerhed. Og det er jo sådan set bare det, vi beder om, altså at man offentliggør, hvor tingene bliver lavet, og på hvilke vilkår de er lavet. Det er både for at fremme deres egen opmærksomhed om, hvordan tingene laves, og også for at vi eller den lokale fagbevægelse eller den lokale miljøorganisation kan gå ud og kontrollere, om de pæne ord, der står på selskabernes hjemmeside – for det gør der altid – dækker over realiteterne.

Vi har også hørt argumentet om, at det her skal markedet bestemme. Det er markedet, det er forbrugerne, der skal sætte dagsordenen og drive udviklingen. Og selv om vi i Enhedslisten ikke er liberalister, for at sige det pænt, har vi jo grebet det argument og sagt: Jamen så giv da forbrugerne chancen for at drive udviklingen; giv forbrugerne chancen for at vælge og fravælge.

Det er jo det, det går ud på. Og derfor er det et underligt argument, at vi ikke skal gennemføre det her med oplysningspligt, fordi det er markedet, der skal gøre tingene. Jamen det her er sådan set det helt modsatte. Det er næsten liberal tankegang, vi giver udtryk for her. Lad os da få oplysningerne, så markedet kan fungere og der

kan vælges og ikke vælges, set ud fra et forbrugersynspunkt.

Så har der i diskussionen været talt om Nestlé og Toms Chokolade. Jeg tror godt, jeg vil læse op fra tidsskriftet Tænk, et af regeringens egne tidsskrifter, som de heldigvis ikke selv redigerer, der i oktober 2005 beskrev, hvordan en dreng, der blev 12 år, blev transporteret til en plantage i Elfenbenskysten, hvor han arbejdede 2½ år op til 14 timer i døgnet 6 dage om ugen. Han fik pisk, hvis ikke han arbejdede hårdt nok. Han så børn, der prøvede at flygte fra plantagen, få skåret fødderne op, så de ikke kunne løbe væk en anden gang. Drengen fik ikke løn, han fik kun lige mad nok til at kunne overleve.

Kl. 19.50

De beskriver her, hvordan flere tusinde vestafrikanske børn gennem årene er blevet fjernet fra deres familier og tvunget til at arbejde som slaver i kakaoplantagerne i Elfenbenskysten og i Ghana. Ghana er verdens største producent af kakaobønner.

Det er altså det, vi udsættes for, når vi køber KitKat, når vi køber Rittersport, når vi køber After Eight, Toms Guldbarre, Marabou og alt det andet chokolade.

Nogle har nævnt Nestlé undervejs. Jeg vil sige, at Nestlé i hvert fald er en af de virksomheder, der har sagt, de vil gøre noget ved det. Men lige præcis fordi der ikke er oplysning på chokoladepakken om, hvor kakaoen kommer fra, og hvordan den er produceret, har vi ingen chance for at vide, når vi køber en KitKat, hvordan chokoladen i den KitKat er blevet produceret.

Vi kan oven i købet læse i den her artikel, at de, der producerer Toms Guldbarrer og de andre ting, erkender, at de ikke er i stand til at garantere, at der ikke ligger børnearbejde bag deres chokolade, fordi de ikke har aftvunget leverandøren af chokoladen oplysning om, hvor tingene kommer fra, og hvordan de er produceret.

Det viser jo i al sin enkelhed, hvor nødvendigt det er, at vi skaffer os større information for på den måde også at presse kaffeproducenterne og kakaoproducenterne, som jeg snakker om her, så de er i stand til at fortælle, hvordan varerne er produceret, og kan garantere, at de ikke er produceret ved hjælp af børneslavearbejde.

Det er da egentlig ikke særlig revolutionært eller systemoverskridende – det burde i hvert fald ikke være det – at forlange af en regering, at den støtter en lovgivning, der kan garantere os, at når vi spiser chokolade, er vi ikke samtidig med til at støtte børneslavearbejde. Det synes jeg

alle her burde kunne samles om. Og det er en af de ting, det her forslag går ud på.

Som jeg sagde før, er det jo ikke alene en hjælp til at sørge for, at virksomhederne opfører sig ordentligt og har tjek på deres forsyningslinjer, men det er altså også en hjælp til os til at gå ud og eftertjekke en virksomhed, som på deres hjemmeside skriver, at de opfører sig socialt ansvarligt, at de er imod børnearbejde, støtter ILO's konventioner og er for menneskerettighederne. Så hvis vi har sådan en database, er vi i stand til at gå ud og kontrollere, om det, de skriver, passer med virkeligheden.

Jeg vil gerne sige, at det altså ikke er mere vidtgående end som så, for som hr. Rune Lund lige nævnte før i en kort bemærkning, har man i Storbritannien i det britiske parlament vedtaget en oplysningspligt på det her område i det, man kalder Companies Act, som kræver, at alle børsnoterede virksomheder i England årligt indberetter om sociale og miljømæssige spørgsmål. Forud for hele processen omkring den lovgivning, de lavede derovre, havde der været 100.000 henvendelser, som bakkede det her op, til det britiske parlament.

Så der er jo ingen tvivl om, at det er en sag, der engagerer mange mennesker, og der er ingen tvivl om, at det kan gennemføres, hvis ellers der er vilje til at gennemføre det – det er altså som sagt sket i England – så man på den måde får afkrævet virksomhederne oplysninger om den måde, der produceres på, og så vi er i stand til at kunne vejlede dem, retlede dem, og i givet fald at kunne vælge det rigtige produkt.

Så vil jeg afslutte med at sige, ligesom under det forrige punkt, at meningen med de forslag, vi har fremsat her i dag – og nu kommer vi snart til et tredje – altså er at rejse en debat om, hvordan globaliseringen skal udvikle sig. Skal det være globalisering med en negativ spiral, hvor de, der er i stand til at gennemtvinge de ringeste arbejdsvilkår for deres ansatte, er dem, der vinder og scorer den højeste gevinst på bekostning af dem, der er mere ansvarlige over for deres ansatte og over for miljøet? Eller skulle vi i stedet for den negative spiral ikke have en positiv spiral?

Hvordan man gør det, hvordan man i det hele taget sikrer en mere socialt ansvarlig globalisering, kan man debattere med Enhedslisten og med alle mulige andre ved at gå ind på det, jeg nævnte før, glob-blog.dk, og deltage i en diskussion om, hvordan globaliseringen skal udvikle sig.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Svend Auken):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Op-hold*). Det er vedtaget.

Kl. 19.55

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 15:

Forslag til folketingsbeslutning om en etisk offentlig indkøbs- og investeringspolitik.

Af Frank Aaen (EL) m.fl.

(Fremsat 24/10 2006).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Enhedslisten har fremsat et forslag til folketingsbeslutning om en etisk offentlig indkøbs- og investeringspolitik.

Offentligt indkøb er underlagt EU's udbudsregler; udbudsreglerne gælder, når det offentlige indgår kontrakter om varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver af en vis størrelse. EU's udbudsregler regulerer ikke, om det offentlige skal indgå kontrakter, heller ikke hvad det offentlige skal anskaffe. Reglerne har i det store hele karakter af procedureforskrifter, som de offentlige udbydere skal følge, når de vil indhente tilbud på udførelse af en opgave over en vis størrelse.

Selvom EU's udbudsregler ikke indeholder særlige bestemmelser om internationale konventioner, skal udførelsen af en offentlig opgave ske i fuld overensstemmelse med alle nationale, internationale og europæiske regelsæt, der obligatorisk finder anvendelse på det sociale område. Det gælder også i det omfang, der gøres brug af udenlandske underleverandører. Det

gælder bl.a. de grundlæggende internationalt anerkendte arbejdsstandarder, som ILO har vedtaget, og som fremhæves i Enhedslistens beslutningsforslag.

Ifølge Kommissionens meddelelse af 15. oktober 2001 om sociale aspekter i offentlige kontrakter gælder de grundlæggende internationalt anerkendte arbejdsstandarder i form af de af ILO fastlagte principper og rettigheder ubetinget i medlemsstaterne.

Kommissionen nævner følgende konventioner: Nr. 87 og 98 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger; nr. 29 og 105, afskaffelse af tvangsarbejde; nr. 111, forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv; nr. 100, ligeløn og ikkeforskelsbehandling; nr. 138 og nr. 182, mindstealder for beskæftigelse og forbud mod de værste former for børnearbejde.

Endvidere har Danmark ratificeret konvention nr. 155 om sikkert og sundt arbejdsmiljø, konvention nr. 94 om arbejdsklausuler, løn og ansættelsesforhold.

Konventioner, der er gældende inden for hele EU, skal efterlevs både ved tjenesteydelseskontrakter, bygge- og anlægsarbejder og indkøbskontrakter.

Regeringen bifalder naturligvis, at myndighederne kan lade ILO-konventioner indgå som en bestanddel af deres kontrakter med private leverandører, og jeg vil godt som eksempel nævne, at de nye forpligtende statslige indkøbsaftaler indeholder krav om, at leverandørerne skal respektere ligestilling mellem køn, race og religion, skal overholde menneskerettighedserklæringen og retten til at organisere sig, skal overholde FN's konvention om børnearbejde.

Når det gælder tilbud fra virksomheder uden for EU, er den offentlige myndighed kun forpligtet til at tage tilbuddet med i betragtning, hvis landet er omfattet af den såkaldte GPA-aftale, der står for General Procurement Agreement og er en multilateral aftale i WTO-regi. Tilbud fra virksomheder i andre lande, der hverken er medlem af EU eller GPA, kan en ordregiver derimod uanset grund se bort fra.

Det er altså vigtigt at være klar over, at det indtil videre kun er udviklede lande, der har tiltrådt GPA-aftalen og som derfor er berettigede til at komme i betragtning til et dansk udbud. Disse lande har alle tiltrådt grundlæggende arbejdstager- og menneskerettighedskonventioner, og hvis et udviklingsland som f.eks. Kina ønsker at tiltræde GPA-aftalen, vil EU selvsagt